KONFEDERACJA LEWIATAN

INSTYTUT NOWYCH IDEI

KONFEDERACJA LEWIATAN | OBSERWATORIUM GOSPODARCZE

INDEKS BIZNESU LEWIATANA

lewiatan.org

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita Polska

Dofinansowane przez Unię Europejską

Badanie przygotowane w ramach projektu pn. „Rozwój Instytutu Nowych Idei „, FERS.04.03-IP.06-0036/26. Projekt realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus.

Konfederacja Lewiatan rozpoczyna publikację kwartalnego wskaźnika koniunktury, opartego na bezpośrednich badaniach przedsiębiorstw. **Indeks Biznesu Lewiatana** ma pokazywać, jak zmienia się kondycja firm i czy więcej z nich odnotowuje poprawę, czy pogorszenie sytuacji. Wskaźnik uwzględnia trzy kluczowe obszary: popyt, zyski oraz oczekiwania przedsiębiorców.

W październikowym badaniu Indeks Biznesu Lewiatana osiągnął 47,9 pkt, czyli nieznacznie mniej niż wynosi poziom równowagi, ustalony na 50 pkt.

Wynik wskazuje na względną stabilizację sytuacji w firmach – bez wyraźnych oznak ożywienia, ale też bez symptomów gwałtownego załamania. Przedsiębiorstw sygnalizujących pogorszenie kondycji jest nieco więcej niż tych, które dostrzegają poprawę, jednak różnica pozostaje niewielka.

Najważniejsze wyniki badania

- **Gospodarka rośnie, firmy tego nie czują (str.7)**
  Indeks wyniósł 47,9 pkt, tuż poniżej linii równowagi 50, choć PKB rośnie w tempie bliskim 4%. Wzrost ma wąską bazę: niosą go inwestycje publiczne, obronność i duże przedsiębiorstwa.

- **Dwie prędkości (str.9)**
  Duże firmy (54,4 pkt) żyją z inwestycji i eksportu, małe (46,2 pkt) i handel (44,9 pkt) z konsumenta, któremu realny wzrost płac spadł w ciągu roku z 4,5% do 1,7%. Ten sam podział widzi indeks koniunktury PIE.

- **Szok kosztowy zjada marże, a nie trafia do cen (str.11)**
  Presja kosztowa sięga 74,4 pkt, ceny producentów wzrosły we wrześniu o 6,1%, a inflacja bazowa wynosi 3,1%. Przy słabym popycie firmy, zwłaszcza małe, płacą za droższą energię i pracę z zysków.

- **Firmy oszczędzają na etatach (str.12)**
  Koszty pracy wzrosły w 82% firm, choć płace hamują. Zatrudnienie w przedsiębiorstwach jest o 0,8% niższe niż przed rokiem.

- **Tańszy kredyt nie wystarczy (str. 13)**
  Koszty finansowania to jedyna pozycja, która spadła, ale przestrzeń do dalszych obniżek stóp się wyczerpała. Barierą jest niepewność: co piąta firma, a wśród dużych blisko co trzecia, wstrzymała decyzję z powodu niepewności przepisów.

- **Podwyżka CIT w trudnym momencie dla inwestycji (str.16)**
  Propozycję podwyższenia CIT do 22% źle ocenia 42% firm, dobrze 23%. Dotyczy dużych przedsiębiorstw, które dziś niosą inwestycje i po wygaśnięciu KPO mają przejąć ich ciężar. 88% firm oczekuje co najmniej półrocznego *vacatio legis*.

1. Czym jest Indeks Biznesu Lewiatana

Indeks Biznesu Lewiatana to kwartalny wskaźnik koniunktury mierzony bezpośrednio w firmach. Pokazuje, w którą stronę zmienia się sytuacja przedsiębiorstw: czy więcej z nich odnotowuje poprawę, czy pogorszenie. **Działa na tej samej zasadzie co wskaźniki PMI publikowane na całym świecie: zamiast pytać o poziomy (ile firma sprzedała), pyta o kierunek zmian (czy sprzedała więcej, tyle samo czy mniej)**. Takie pytanie każdy zarządzający potrafi szybko i rzetelnie odpowiedzieć bez sięgania do dokumentów.

Trzy pytania do przedsiębiorców

Indeks powstaje z trzech pytań, zadawanych co kwartał zawsze w tym samym brzmieniu:

- **POPYT:** jak zmienił się popyt na towary lub usługi firmy w porównaniu z poprzednim kwartałem (wzrósł, nie zmienił się, spadł).
- **ZYSKI:** czy firma zarobiła więcej, tyle samo czy mniej niż w poprzednim kwartale.
- **OCZEKIWANIA:** jak zmieni się poziom aktywności biznesowej firmy w najbliższych trzech miesiącach.

Dwa pierwsze pytania opisują to, co już się wydarzyło, trzecie to, czego firmy się spodziewają. Pytanie o zyski, a nie o sprzedaż, jest celowe: nie każda firma sprzedaje towary, ale każda wie, czy zarobiła więcej, czy mniej.

Jak liczymy wskaźnik?

Dla każdego pytania liczymy wskaźnik według prostego wzoru: **odsetek firm wskazujących poprawę plus połowa odsetka firm wskazujących brak zmian**. Firmy, które nie potrafią odpowiedzieć, pomijamy. Wynik mieści się w przedziale od 0 do 100:

- **100** oznacza, że wszystkie firmy odnotowały poprawę,
- **50** oznacza, że tyle samo firm odnotowało poprawę co pogorszenie (linia równowagi),
- **0** oznacza, że wszystkie firmy odnotowały pogorszenie.

Przykład: jeśli 20% firm zgłasza wzrost popytu, 55% brak zmian, a 25% spadek, wskaźnik wynosi 20 + 0,5 × 55 = 47,5 pkt. Indeks Biznesu Lewiatana to średnia z trzech takich wskaźników.

Odpowiedzi ważymy według wielkości firmy, tak aby wynik odpowiadał strukturze przedsiębiorstw zatrudniających co najmniej 10 osób. Każda firma ma jeden głos, niezależnie od liczby pracowników czy obrotów. Indeks Biznesu Lewiatana pokazuje więc nastroje typowej firmy, a ponieważ firm małych jest najwięcej, to one w największym stopniu kształtują wynik ogólny.

O czym informuje nowy wskaźnik?

Najważniejszą zaletą Indeksu jest porównywalność w czasie. Pytania są zamrożone, a sposób liczenia stały, więc każda kolejna fala dopisuje punkt do jednego szeregu. Z czasem pozwoli to odpowiadać na pytania, na które pojedynczy pomiar nie odpowie: czy koniunktura się poprawia, jak szybko i w których firmach. Ponieważ badanie realizujemy tuż po zakończeniu kwartału, wynik jest dostępny wcześniej niż większość danych oficjalnych.

Obecny pomiar jest pierwszy w nowej formule, dlatego wartość 47,9 pkt traktujemy jako poziom wyjściowy, a nie jako zmianę. Przy próbie 300 firm zmiany Indeksu Biznesu Lewiatana o 1–2 pkt należy czytać jako stabilizację, zmiany rzędu 2–4 pkt jako poprawę lub pogorszenie, a zmiany powyżej 4 pkt jako wyraźny ruch.

Struktura badania: pytania zadawane co kwartał, raz w roku i pytania bieżące

Kwestionariusz ma trzy warstwy. Rdzeń to trzy pytania Indeksu, zadawane w każdej fali. Blok roczny to pytania tematyczne powtarzane raz w roku, zawsze w tej samej fali, co daje porównania rok do roku. Pytania bieżące to wolne miejsce na temat kwartału, np. ocenę projektowanych przepisów.

Fala	Termin badania	Blok roczny	Główny wynik
IV	Styczeń	Plany na rok	Plany inwestycyjne, płacowe i cenowe
I	Kwiecień	Otoczenie regulacyjne	Mapa uciążliwości przepisów
II	Lipiec	Koszty pracy	Reakcje firm na wzrost płacy minimalnej
III	Październik	Presja kosztowa	Wskaźnik Presji Kosztowej

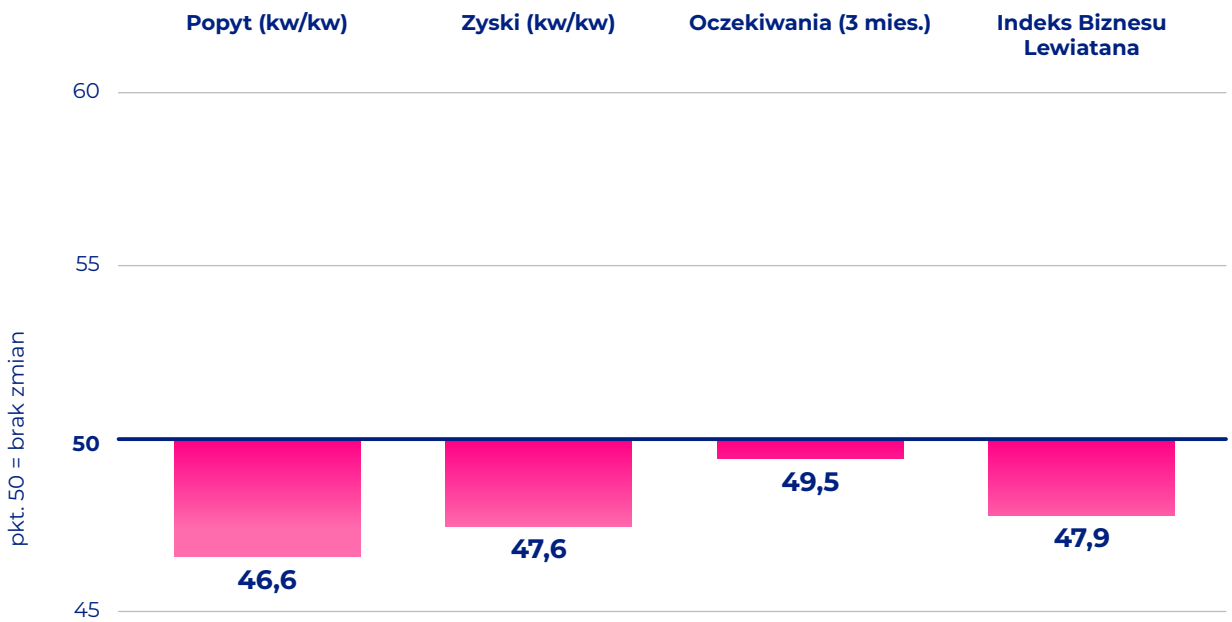
W III fali 2026 blok roczny dotyczył presji kosztowej, a pytania bieżące propozycji zmian podatkowych.

2. Szczegółowe wyniki III fali 2026 (październik)

Gospodarka rośnie, firmy tego nie czują

Indeks Biznesu Lewiatana wyniósł 47,9 pkt. Wszystkie trzy składowe znalazły się blisko 50: popyt 46,6 pkt, zyski 47,6 pkt, oczekiwania 49,5 pkt. Obraz jest spójny: firmy nie notują ani ożywienia, ani załamania. Nieco więcej z nich mówi o pogorszeniu niż o poprawie, ale przewaga jest niewielka.

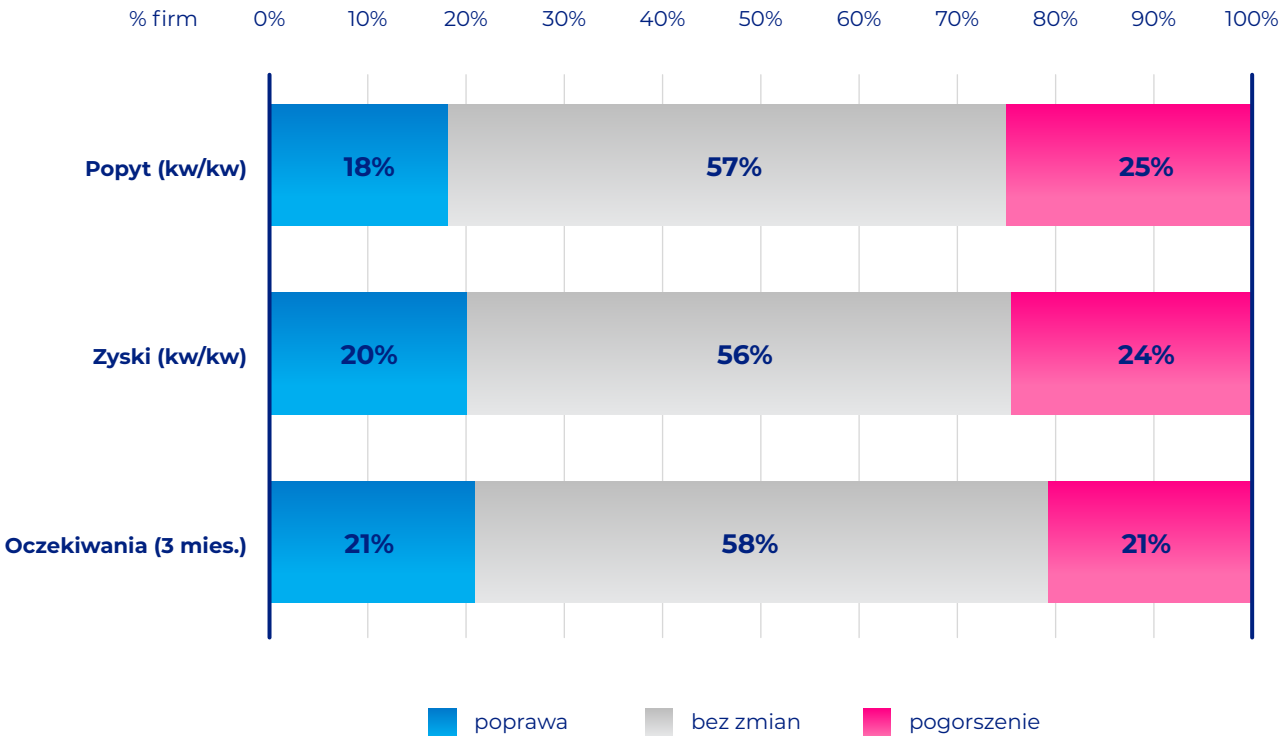
Wykres 1.
Indeks Biznesu Lewiatana i jego składowe (pkt, 50 = brak zmian)

Źródło: Indeks Biznesu Lewiatana, III fala 2026, n = 300.

Za wynikiem bliskim 50 stoi przede wszystkim stabilność. W każdym z trzech pytań 56–58% firm nie odnotowało zmian. Wzrost popytu zgłosiło 18% firm, spadek 25%. Więcej zarobiło 20% firm, mniej 24%. W oczekiwaniach na najbliższe trzy miesiące optymiści (21%) i pesymiści (21%) praktycznie się równoważą, co sugeruje, że firmy nie spodziewają się dalszego pogorszenia.

Wykres 2.
Struktura odpowiedzi na pytania Indeksu (% firm)

Źródło: Indeks Biznesu Lewiatana, III fala 2026, n = 300.

Dwie prędkości. Duże firmy w lepszej sytuacji niż małe

Najwyraźniejsze różnice dotyczą wielkości firmy. Indeks dla firm zatrudniających 10–49 osób wyniósł 46,2 pkt, dla średnich (50–249 osób) 52,2 pkt, a dla dużych (250 i więcej) 54,4 pkt. Różnica między małymi a dużymi firmami przekracza 8 pkt. Małe firmy częściej notowały spadek popytu (wskaźnik 43,9 pkt) i zysków (45,3 pkt), podczas gdy w średnich i dużych przeważały wskazania poprawy.

Ponieważ małe firmy stanowią większość przedsiębiorstw, to ich sytuacja ciągnie Indeks poniżej 50. Oczekiwania na najbliższy kwartał są natomiast podobne we wszystkich grupach i zbliżone do 50.

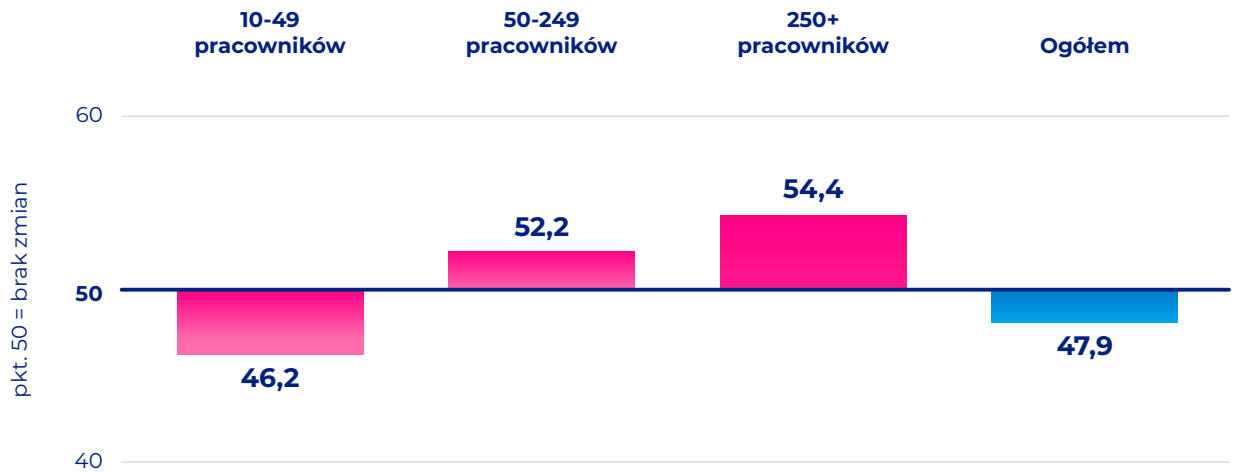
MAKRO

PIE i GUS widzą ten sam podział

W październikowym Miesięcznym Indeksie Koniunktury PIE i BGK duże firmy mają 108,8 pkt, średnie 102,1 pkt, a małe 90,1 pkt.

Dane GUS pokazują drugą stronę medalu: przedsiębiorstwa zatrudniające co najmniej 50 osób zwiększyły w I półroczu zysk netto o 30%. Ta statystyka nie obejmuje jednak małych firm, a to one najsłabiej oceniają popyt i zyski.

Wykres 3.
Indeks Biznesu Lewiatana według wielkości firmy (pkt)

Źródło: Indeks Biznesu Lewiatana, III fala 2026, n = 300.

Branże: handel najsłabiej

Najniższy wynik odnotował handel (44,9 pkt), najwyższy usługi (49,4 pkt), produkcja znalazła się pośrodku (47,6 pkt). Różnice między branżami są jednak niewielkie, a liczebności grup (od 57 do 109 firm) nie pozwalają uznać ich za przesądzające. Kolejne fale pokażą, czy ten układ jest trwały.

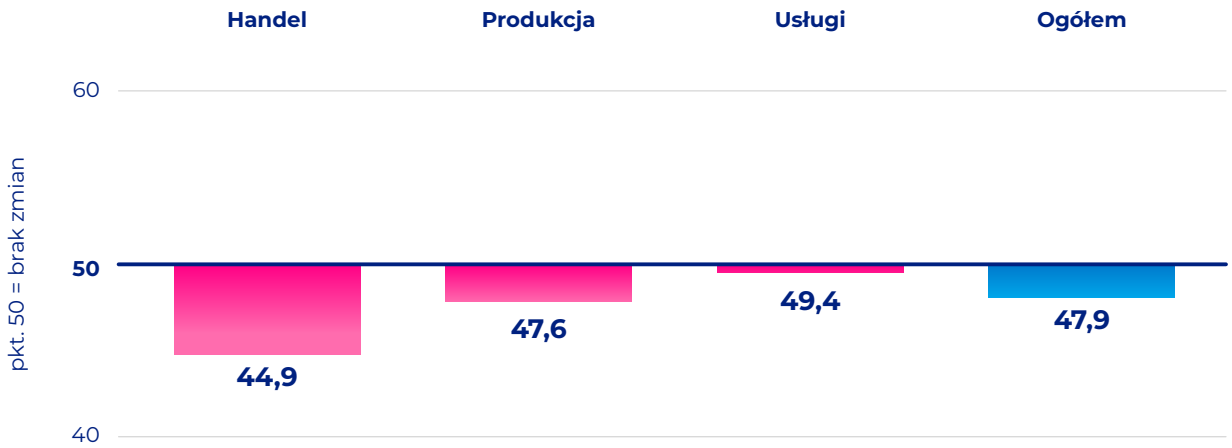
MAKRO

Konsument traci siłę nabywczą

Realny wzrost przeciętnego wynagrodzenia spadł w ciągu roku z 4,5% do 1,7%, najniżej od 2023 r. Ufność konsumencka GUS obniżyła się w październiku do -14,0 pkt, najniżej od kwietnia.

W Indeksie Kondycji Konsumenta Lewiatana to płace realne najmocniej ciągną wynik w dół. Tańsze od października paliwo da sklepom tylko chwilę oddechu.

Wykres 4.
Indeks Biznesu Lewiatana według branży (pkt)

Źródło: Indeks Biznesu Lewiatana, III fala 2026, n = 300.

Indeks Biznesu: Pytania zadawane raz w roku. Jak zmieniały się koszty przedsiębiorstw

Szok kosztowy zjada marże, a nie trafia do cen

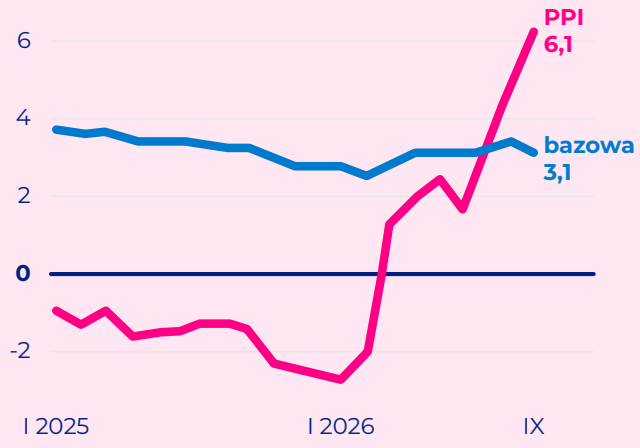
Tegoroczny blok roczny dotyczył kosztów. Firmy oceniały, czy osiem rodzajów kosztów w ciągu ostatnich 12 miesięcy wzrosło, nie zmieniło się czy zmalało. Wskaźnik liczymy tak samo jak Indeks Biznesu Lewiatana, ale jego kierunek jest odwrotny: wyższa wartość oznacza większą presję. Wskaźnik Presji Kosztowej Lewiatana jest średnią z ośmiu pozycji.

MAKRO

Koszty rosną, ceny stoją

Ceny producentów przyspieszyły z -1,4% przed rokiem do 6,1% we wrześniu i po raz pierwszy od lutego 2023 r. rosną szybciej niż płace. Inflacja bazowa stoi na 3,1%.

Przy słabym popycie firmy płacą za droższą energię marżą, a nie podwyżkami cen. Wysokie zyski z I półrocza pochodzą sprzed tej fali kosztów.

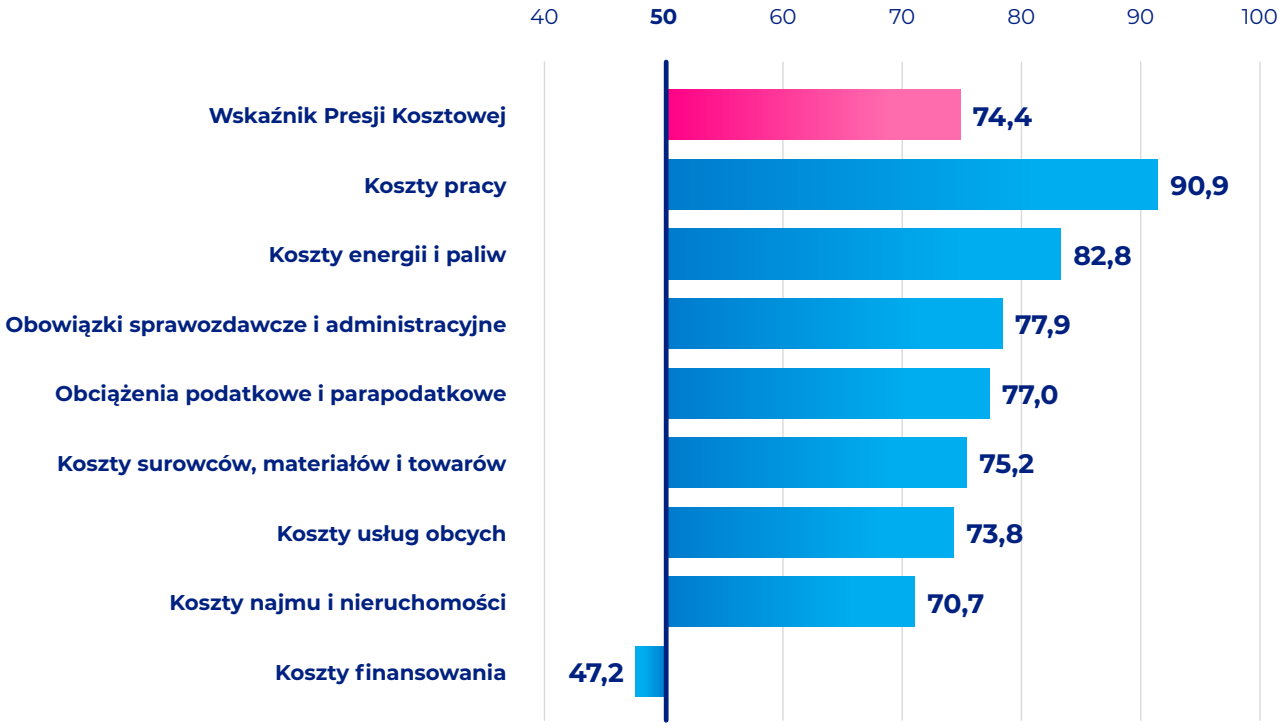

Ceny producentów (PPI) i inflacja bazowa, % r/r. Źródło: GUS, NBP.

Firmy oszczędzają na etatach

Wskaźnik Presji Kosztowej wyniósł 74,4 pkt, czyli znacznie powyżej 50. Na czele są koszty pracy (90,9 pkt): wzrosły w 82% firm, a spadły w niespełna 1%. Drugie miejsce zajmują koszty energii i paliw (82,8 pkt, wzrost w 68% firm). Kolejne pozycje to koszty obowiązków sprawozdawczych i administracyjnych (77,9 pkt) oraz obciążenia podatkowe i parapodatkowe (77,0 pkt). Wysoka pozycja kosztów biurokracji pokazuje, że regulacje są dla firm realnym kosztem, porównywalnym z kosztami surowców (75,2 pkt).

Wykres 5.
Presja kosztowa w ostatnich 12 miesiącach (pkt, wyżej = większa presja)

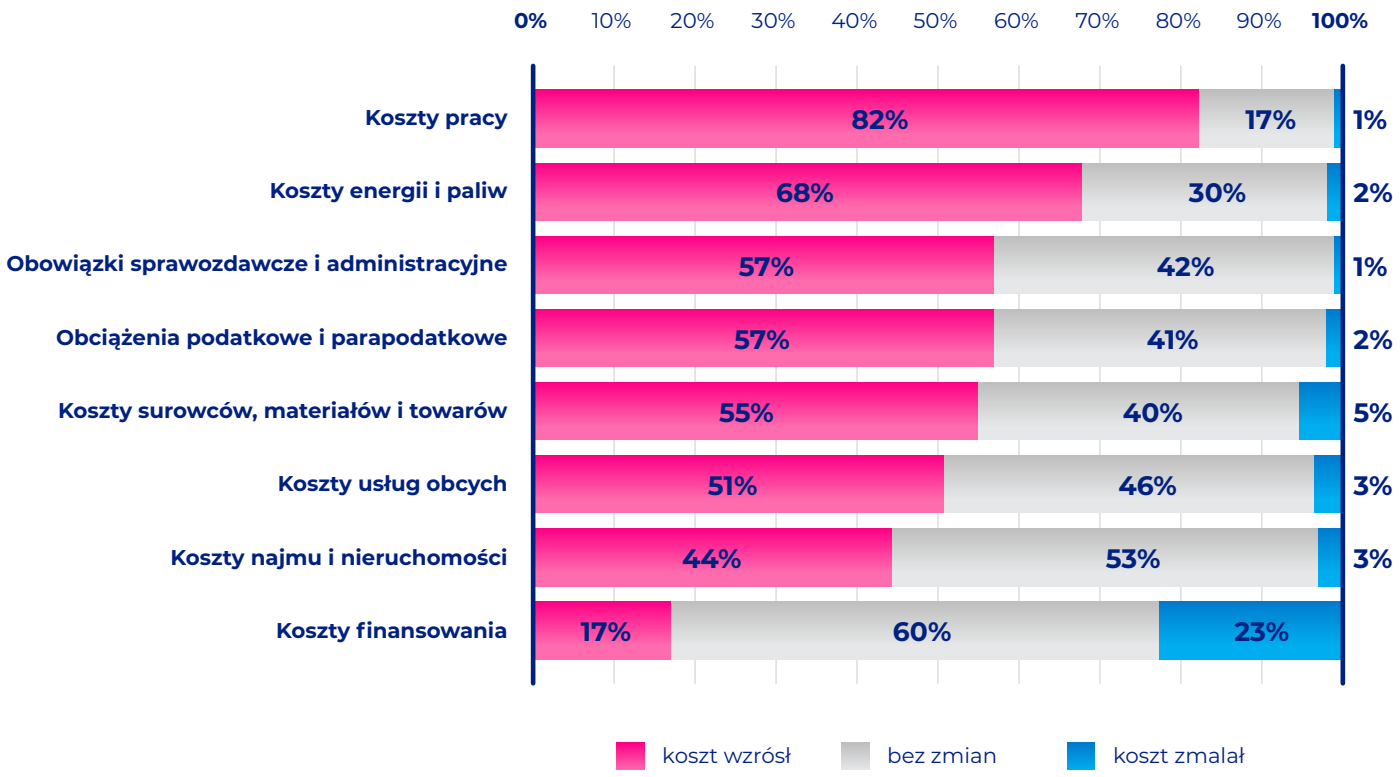
pkt (0–100); 50 = tyle samo wzrostów co spadków kosztu; więcej = większa presja

Źródło: Indeks Biznesu Lewiatana, III fala 2026, n = 300.

Tańszy kredyt nie wystarczy

Jedyną pozycją poniżej 50 są koszty finansowania (47,2 pkt): spadek zgłosiło 23% firm, wzrost 17%. To jedyny obszar, w którym firmy odczuły ulgę.

Wykres 6.
Zmiana kosztów w ostatnich 12 miesiącach (% firm)

Źródło: Indeks Biznesu Lewiatana, III fala 2026, n = 300.

Indeks Biznesu: Pytania bieżące. Jak firmy oceniają zmiany podatkowe

W części bieżącej zapytaliśmy o projektowane zmiany podatkowe.

Pytania o obciążenia podatkowe i parapodatkowe potwierdzają obraz przedsiębiorstw, który wyłania się z badania presji kosztowej. 59% firm ocenia, że obciążenia są dziś wyższe niż przed rokiem, 38% że podobne, a tylko 2% że niższe. Wskaźnik Presji Kosztowej będzie mierzony ponownie w III fali 2027, co pozwoli ocenić, czy presja słabnie.

MAKRO

Niepewność trafia w tych, którzy inwestują

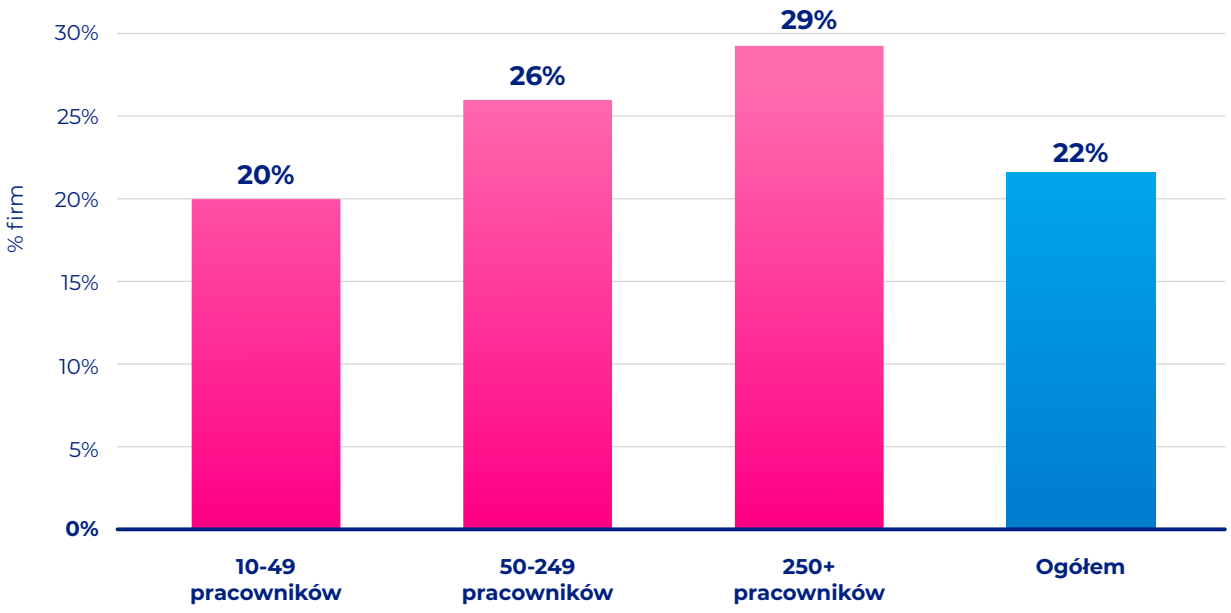
Nakłady inwestycyjne firm zatrudniających co najmniej 50 osób wzrosły w I półroczu realnie o 13,7%, a w dużych firmach w II kwartale według PKO BP najszybciej od 2019 r. W październikowym badaniu PIE inwestowało jednak tylko 34% firm.

Inwestycje niosą więc duże przedsiębiorstwa, czyli te, które najczęściej wstrzymują decyzje i w które celuje podwyżka CIT do 22%. Po wygaśnięciu KPO to od nich zależy, czy inwestycje utrzymają tempo.

Niepewność przepisów wstrzymuje decyzje

22% firm, czyli co piąta, odłożyło lub porzuciło w ostatnim kwartale jakąś decyzję (inwestycję, zatrudnienie, wejście na nowy rynek, wprowadzenie produktu) z powodu niepewności co do przepisów lub podatków. Częściej dotyczyło to firm większych (26% wśród średnich i 29% wśród dużych) niż małych (20%), co jest zrozumiałe: to większe firmy podejmują więcej decyzji inwestycyjnych. Pytanie mierzy inne zjawisko niż Indeks Biznesu Lewiatana, dlatego raportujemy je osobno.

Wykres 7.
Firmy, które odłożyły lub porzuciły decyzję z powodu niepewności przepisów (% firm)

Źródło: Indeks Biznesu Lewiatana, III fala 2026, n = 300.

Eksport: plany ma co czwarta firma

26% firm planuje w ciągu najbliższych 12 miesięcy wejść na nowe rynki zagraniczne lub zwiększyć eksport. 64% nie sprzedaje za granicę i tego nie planuje. Wśród firm, które działają na rynkach zagranicznych lub chcą na nie wejść, plany ekspansji ma 72%. Eksporterzy pozostają więc nastawieni na rozwój mimo słabej koniunktury.

MAKRO

Eksporterzy liczą na Niemcy

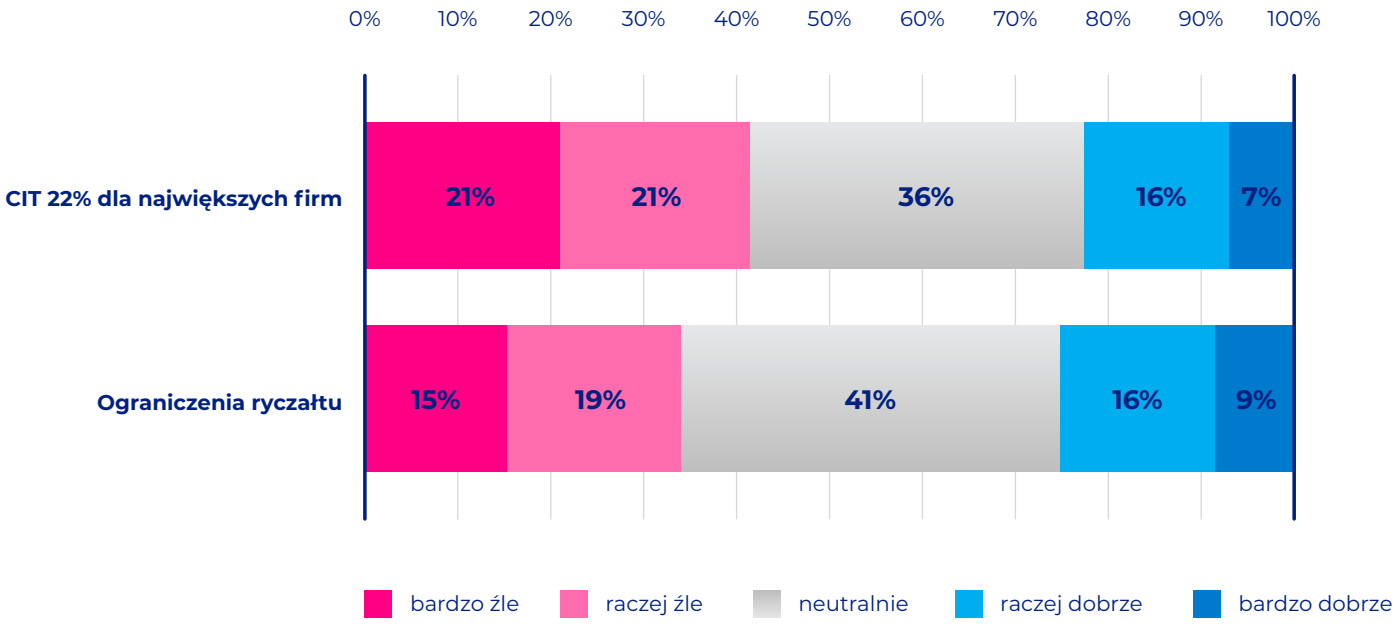
Eksport towarów w euro był od stycznia do sierpnia o 7,4% wyższy niż przed rokiem, a MFW podniósł w październiku prognozę wzrostu PKB Niemiec na 2026 r. do 1,3%.

Wrześniowy PMI pokazuje jednak dalszy spadek zamówień eksportowych. Plany ekspansji to dziś bardziej zakład na ożywienie w Europie niż odpowiedź na rosnące zamówienia.

Podwyżka CIT w trudnym momencie dla inwestycji

Propozycję podwyższenia stawki CIT do 22% dla największych firm źle ocenia 42% przedsiębiorstw (w tym 21% bardzo źle), dobrze 23%, a 36% neutralnie. Ograniczenie możliwości rozliczania się ryczałtem budzi mniej emocji: źle ocenia je 34% firm, dobrze 25%, a największa grupa (41%) nie ma zdecydowanego zdania. Udziały liczone są wśród firm, które wyraziły opinię.

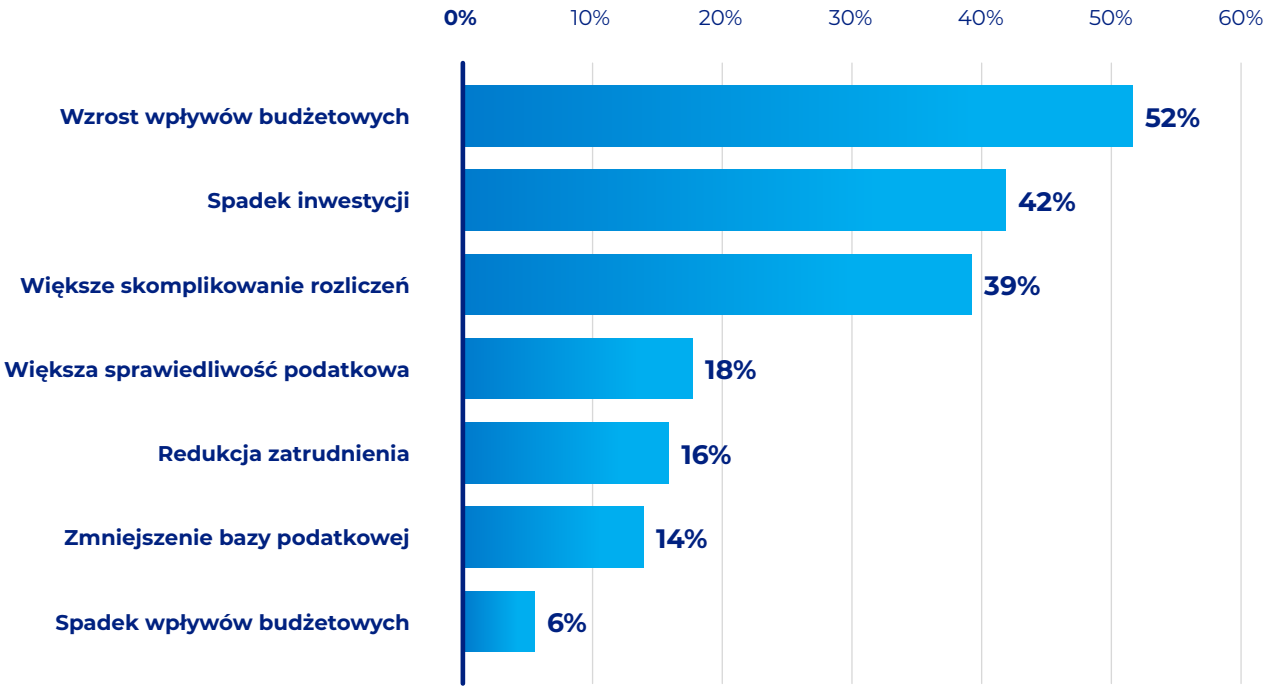
Wykres 8.
Ocena propozycji podatkowych (% firm z wyrobionym zdaniem)

Źródło: Indeks Biznesu Lewiatana, III fala 2026, n = 300.

Firmy realistycznie oceniają skutki zmian. Najczęściej wskazują wzrost wpływów budżetowych (52%), ale niemal równie często spadek inwestycji krajowych i zagranicznych (42%) i większe skomplikowanie rozliczeń (39%). Większej sprawiedliwości podatkowej spodziewa się 18% firm, a redukcji zatrudnienia 16%. Firmy widzą więc w zmianach źródło dochodów państwa, ale opłacone niższymi inwestycjami.

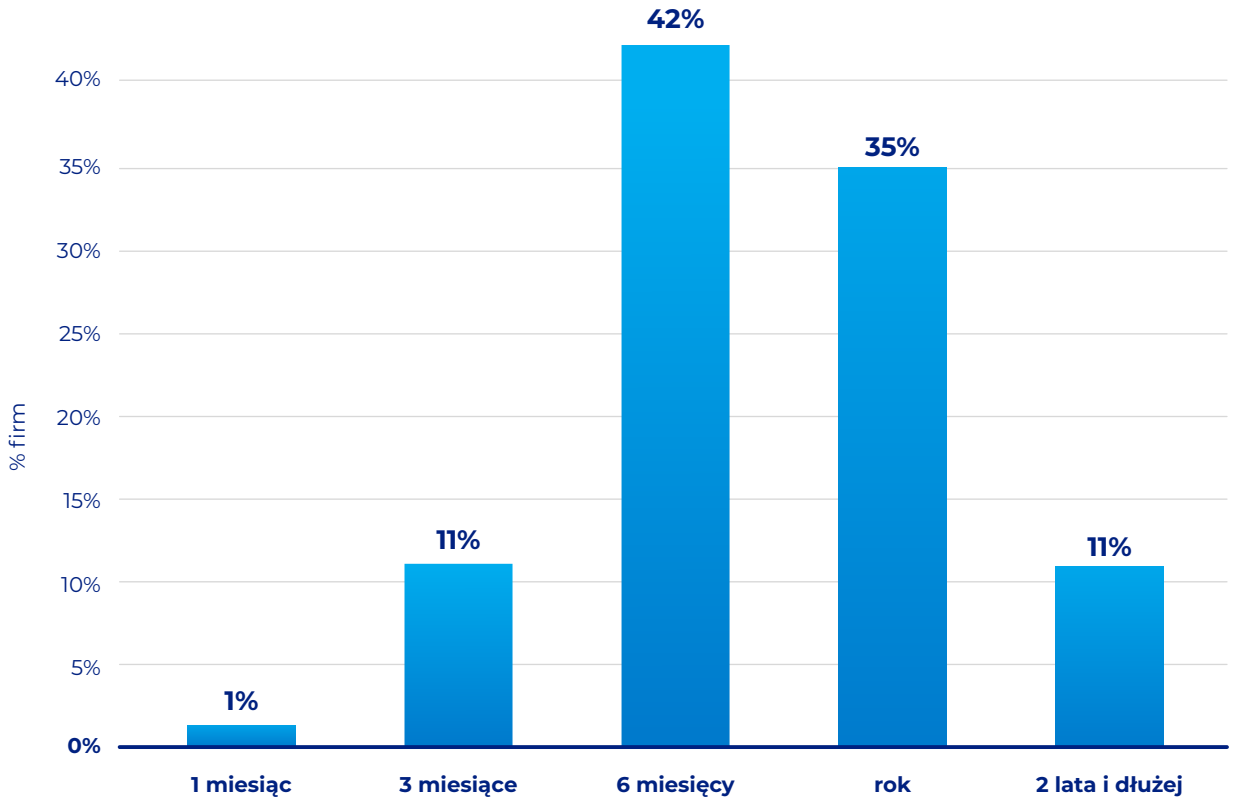
Wykres 9.
Do czego przyczynią się proponowane zmiany podatkowe (% firm, można wskazać kilka)

Źródło: Indeks Biznesu Lewiatana, III fala 2026, n = 300.

Jednoznaczne są oczekiwania co do czasu na przygotowanie. 88% firm uważa, że *vacatio legis* dla podwyżek podatków powinno wynosić co najmniej 6 miesięcy: 42% wskazuje pół roku, 35% rok, a 11% co najmniej dwa lata. Okres krótszy niż pół roku akceptuje tylko 12% firm.

Wykres 10.
Jak długie powinno być *vacatio legis* dla podwyżek podatków (% firm)

Źródło: Indeks Biznesu Lewiatana, III fala 2026, n = 300.

3. Wnioski z pierwszego Indeksu Biznesu Lewiatana

Pierwszy pomiar Indeksu Biznesu Lewiatana pokazuje gospodarkę, która rośnie, ale nie daje większości firm poczucia poprawy. To nie sprzeczność, tylko wzrost o wąskiej bazie. Niosą go inwestycje publiczne finansowane z KPO, wydatki na obronność i duże przedsiębiorstwa, a małe firmy i handel, zależne od konsumenta, tracą razem z hamowaniem płac realnych. Firmy patrzą przy tym w przyszłość spokojniej niż gospodarstwa domowe: ich oczekiwania są neutralne, podczas gdy nastroje konsumentów w październiku wyraźnie się pogorszyły.

MAKRO

Firmy tną etaty, nie płace

Presja kosztów pracy nie wynika z przyspieszenia płac. Dynamika przeciętnego wynagrodzenia spadła w ciągu roku z 7,5% do 5,9%, a zatrudnienie w przedsiębiorstwach od ponad roku jest o 0,8% niższe niż rok wcześniej.

Według NBP planowane podwyżki są najniższe od ponad dekady, a we wrześniowym badaniu PIE 92% firm zamierzało utrzymać płace na obecnym poziomie. Spirali płacowo-cenowej nie widać.

Drugi wniosek dotyczy inflacji. W III kwartale firmy zderzyły się z falą droższej energii i paliw, ale przy słabym popycie płacą za nią z marż, a nie podwyżkami cen. Dlatego ceny producentów wzrosły o 6,1%, a inflacja bazowa pozostaje w okolicy 3%. Przedsiębiorstwa dostosowują się, ograniczając zatrudnienie i skalę podwyżek płac. Dla RPP to argument przeciwko podwyżkom stóp, ale też sygnał, że ożywienie popytu szybko uwolni odłożone podwyżki cen.

Trzeci wniosek dotyczy polityki gospodarczej. Polityka pieniężna dała firmom tyle, ile mogła: od maja 2025 r. stopy spadły o 2 pkt proc., a we wrześniu realna stopa procentowa była ujemna. Dalsza poprawa nie przyjdzie z tańszego kredytu, tylko z przewidywalności. Co piąta firma, a wśród dużych blisko co trzecia, wstrzymała w ostatnim kwartale decyzję z powodu niepewności

przepisów. To właśnie duże przedsiębiorstwa niosą dziś inwestycje i mają przejąć ich ciężar po wygaśnięciu KPO. Dlatego zmiany podatkowe, jeśli mają być wprowadzane, powinny być zapowiadane z co najmniej półrocznym wyprzedzeniem, a deregulacja, która obniża koszty firm bez obciążania budżetu, powinna stać się priorytetem.

Kolejna fala badania, w styczniu 2027, przyniesie pierwszą zmianę Indeksu w czasie.

O badaniu

Badanie zrealizowała firma INDICATOR na zlecenie Konfederacji Lewiatan w październiku 2026 metodą wywiadów telefonicznych (CATI) na próbie 300 firm zatrudniających co najmniej 10 osób: 150 małych (10–49 pracowników), 100 średnich (50–249) i 50 dużych (250 i więcej). Wyniki ważono według wielkości firmy, tak aby odpowiadały strukturze populacji przedsiębiorstw. Odpowiedzi „nie wiem" nie są uwzględniane przy liczeniu wskaźników i udziałów (z wyjątkiem pytania o skutki zmian podatkowych, w którym udziały liczone są od wszystkich firm). Dane dla podgrup liczących mniej niż 60 firm należy traktować orientacyjnie.

Dane makroekonomiczne podane w ramkach MAKRO pochodzą z GUS, NBP, Polskiego Instytutu Ekonomicznego i BGK (Miesięczny Indeks Koniunktury), PKO BP, Ministerstwa Finansów i MFW.

Autor Indeksu Biznesu Lewiatana
i komentarza do badania

Mariusz Zielonka

główny ekonomista
Konfederacji Lewiatan

Absolwent Informatyki i ekonometrii na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego oraz studiów podyplomowych (Analizy statystyczne i data mining w biznesie) w Szkole Głównej Handlowej.

W 2021 roku był zastępcą dyrektora Departamentu Analiz Gospodarczych w Ministerstwie Rozwoju, Pracy i Technologii, wcześniej przez kilka lat zajmował stanowisko zastępcy dyrektora Departamentu Budżetu i Finansów w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a także naczelnika Wydziału Analiz Rynku Pracy w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej. Przez kilka miesięcy, w latach 2011-2012, był analitykiem makroekonomicznym Domu Maklerskiego TMS Brokers.

Więcej komentarzy ekonomicznych w serwisie społecznościowym X, na profilu naszego eksperta Mariusza Zielonki

x.com/MariuszZielon11

Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita Polska

Dofinansowane przez Unię Europejską

Badanie przygotowane w ramach projektu pn. „Rozwój Instytutu Nowych Idei „, FERS.04.03-IP.06-0036/26.
Projekt realizowany w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus.